

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
15 iulie 2025**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA SLOVACĂ MATERNĂ**

Varianta 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Pozorne si prečítajte uvedené texty:

Text A

„Najvýraznejšou zmenou prešiel žánrový ideál literatúry. Úsilím tohto generačného zoskupenia nebolo vytvárať veľké sujetové kompozície (román, epos, tragédia), ale menšie žánrové formy (črta, poviedka, novela). Do literatúry vstupovali krátkymi marginalizovanými žánrami, takže protagonisti predchádzajúcej generácie, ktorým imponovali veľké literárne projekty, takmer nepostrehli ich vstup do literárneho života. B. S. Timrava, J. G. Tajovsky, J. Jesenský či L. Podjavorinská, uprednostnením krátkych žánrových útvarov pred románovými plochami jasne naznačili „*vychýlenie od literárnych intencií generácie Vajanského*“ (Mikulová, in Jozef Gregor Tajovský, 2005, s. 416). Súčasne tým prezentovali svoj názor na fragmentovanie dobového obrazu sveta a na deterministickú realistickú koncepciu idealizujúceho a objektivizujúceho zobrazenia predmetnej skutočnosti. [...] Druhým viditeľným znakom odklonu mladej generácie od uvedeného typu zobrazovania v priestore epickej prózy bola iná naratívna koncepcia. Do popredia sa dostáva autorská forma rozprávania. Súviselo to so zmenou postavenia rozprávača v próze koncom devätnásteho stor., ktorý stráca predchádzajúcu naračnú moc nad príbehom, fragmentarizuje sa, je neúplný, „*denníkový*“, „*obrázkový*“, „*torzovitý*“ (s. 498 - 499).

Imrich Sedlák a kol. – *Dejiny slovenskej literatúry II*, 2009

Text B

– Pohladkaj ma po tvári, budem si mysliet', že ma to hladká Malka, – vravím do vetra. [...] On sa mi vysype do vlasov a ševlí ako malé vtáča:

– Lahni si do trávy a zatvor oči, privediem ti Malku... [...]

Voľakto sa pri mne pristavuje a díva sa na mňa zvláštnym, maličičkým, ale strašne prenikavým a ostrým zrakom. Nemám strpenia, chystám sa otvoriť aspoň trošilinku oči, ale slabučký hlások ma vystríha:

– Neotváraj oči, chcem sa na teba poďívať, lebo keď sa ty na mňa dívaš, nemôžem hľadiet'. Tvoje oči ma pália...

Nemohli ma natoľko klamať zmysly. Bola to ona, moja Malka, lebo som ju poznal po hlase a po vône tela. Stála nado mnou ako anjelik. Akiste bola len v košielke, nuž nočný chlad sa pravdepodobne prelieval po jej nahých ramienkach a plieckach, ktoré sa mohli belieť vo hviezdnom svetle ako lupene vodného kvietka. Možno sa trochu aj triasla zimou, keď jej vietor olapával modrasté kolienka. Vravela:

– Už dávno som sa chystala za tebou, aby som ťa videla v spánku...

Dusil som sa vlastným dychom, lebo preplňala ma rozkoš, akú som dovtedy nepoznal. Najblaženejšie som sa cítil obyčajne vtedy, keď som ležieval na kosodrevine a hľadiel do oblohy. Kosodrevina vydychuje sýtu vôňu, ktorá človeka rozpaľuje ako plné dúšky silného vína, presakúva kožou, vnika do krvi a rozriedzuje ju. Krv sa búri a dupoce. V divom cvale zalieva celé telo, preniká ku každému košťaličku. Telo blčí túžbou a duša sa vypne vysoko do oblohy, kde sa maria lákavé blesky ďalekých svetov, ale to bola len kvapôčka z toho, čo som v ten večer prežíval. To bolo nebo a zem, alebo, povedzme, to bolo javorové drevo, z ktorého strieka sladká miazga, keď doň zatneš, a toto boli husle vyrobené z tohto javorového dreva, ktoré sa chystajú vyspievať pieseň o zakliatom dievčati. [...]

Počúval som. Hlas padal tíško ako manna. Usadzoval sa na mojej tvári. Niekedy sa odlepil, akoby ho vietor sfúkol.

– Hľa, nemýlila som sa, – šepkala, – si taký, ako som si ťa predstavovala. Máš vysoké čelo, a to skrášľuje chlapa, aj vlasy máš kučeravé. A také ja rada. Oj, veľmi rada! Či sa ich môžem dotknúť, môžem?

Drobné prstíky zaplietli sa mi do vlasov.

– Aj, aké máš mäkké, aké mäkušké, budem ti ich pričesávať, keď sa vezmeme. A či si ma to naozaj mieniš zobrať za ženu, naozaj?

Zaparovalo sa mi telo od úzkosti.

František Švantner – *Malka*

Na skúškový hárok napíšte odpovede na každú z nasledovných požiadaviek týkajúcich sa uvedených textov:

1. Vychádzajúc z informácií obsiahnutých v texte A, v rozsahu 2 – 3 strán, napíšte štruktúrovanú esej s názvom *Obraz jednoduchej ženy v poviedke Mamka Pôstková*, ktorej autorom je Jozef Gregor Tajovský. Pri vypracovaní eseje uplatňujte esejistický štýl a majte na zreteli poradie nižšie uvedených bodov. Každý z uvedených bodov, v rámci eseje, rozpracujte v samostatnom odseku a podporujte svoje tvrdenia relevantnými príkladmi z literárneho diela.

a. Obsahová stránka textu

12 bodov

- 1) zaradenie autora do príslušného literárneho smeru,
- 2) uvedenie jedného znaku literárneho smeru, do ktorého patrí dané dielo,
- 3) definovanie pojmu poviedka a zdôraznenie špecifických charakteristík poviedky v slovenskej literatúre druhej polovice 19. storočia,
- 4) upresnenie špecifických charakteristík Tajovského poviedok,
- 5) vonkajšia a vnútorná charakteristika Pôstkovej,
- 6) interakcia Pôstkovej s ostatnými účastníkmi v rámci deja predmetnej poviedky,
- 7) uvedenie jedného znaku, ktorý robí z hlavnej postavy danej poviedky typickú reprezentantku svojej spoločenskej vrstvy,
- 8) životná filozofia Pôstkovej a príklad jej správania v konkrétnych situáciách každodennosti.

- b. Formálna stránka textu:** lexikálne, morfológické a syntaktické výrazové prostriedky charakteristické pre esejistický štýl – 1 bod; nadväznosť a logický sled informácií – 1 bod; dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 1 bod.

3 body

2. Prečítajte si vybraný úryvok (text B) z novely *Malka* od Františka Švantnera. V rozsahu približne dvoch strán vypracujte literárnu interpretáciu, v ktorej sa zameriate na tieto aspekty:

- a) analýza témy a hlavnej myšlienky citovaného umeleckého textu,

2 body

- b) uvedenie aspoň jedného príkladu z každého z nasledovných umeleckých prostriedkov: metafora, personifikácia, prirovnanie, synestézia – a vysvetlenie ich významu a funkcie v danom umeleckom texte,

11 bodov

- c) vyjadrenie vlastného názoru na umelecký účinok textu ako celku.

2 body

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Pozorne si prečítajte uvedený text:

Hrhovské rybníky boli vybudované v 60. rokoch dvadsiateho storočia na mieste niekdajších rozľahlých močarísk Veľké jazero a Malé jazero.

Sústava rybníkov sa nachádza pri obci Hrhov (na juh od obce) v ochrannom pásme Národného parku Slovenský kras.

Rozprestierajú sa na ploche 250 ha v nadmorskej výške 193 m n. m. hneď vedľa cesty I. triedy 16 (I/16), ktorá vedie trasou Zvolen – Lučenec – Rožňava a Košice. Jazerá dosahujú hĺbku približne 2 metre.

Hrhovské rybníky patria do povodia potoka Turňa, ktorý sa následne vlieva do rieky Bodva. Patria medzi najväčšie rybníky na území Slovenskej republiky.

V súčasnosti je lokalita evidovaná ako Významné vtáčie územie Slovenska. Žije a hniezdi tu množstvo chránených druhov vtáctva – za zmienku stoja napríklad volavky, kane močiarny, bučiaky veľké, trsteniariky, celosvetovo ohrozené chochlačky bielooké a mnohé ďalšie (celkovo okolo 120 druhov). Biotop je priam ideálny aj pre výskyt početných druhov obojživelníkov, cicavcov, hmyzu a

plazov. Okrem viacerých druhov žiab a mlokov tu možno pozorovať aj hojne zastúpenú užovku fľkanú (*Natrix tessellata*) a užovku obojkovú (*Natrix natrix*).

Rybníky sú v súčasnosti hospodársky využívané – najmä na chov kaprov (asi 80%), zároveň však ponúkajú aj možnosti rekreácie. Spolu s Hrhovským vodopádom patria medzi najvýznamnejšie prírodné zaujímavosti obce Hrhov. [...]

Zdroj: <https://www.sevt.sk/blog/ako-malovat-akvarelovymi-farbami>

Z didaktických dôvodov bol text upravený

Na skúškový hárok napíšte odpovede na každú z nasledovných požiadaviek týkajúcich sa uvedeného textu:

1. Spresníte funkciu interpunkčných znamienok vo vete
120-druhovú vtáčiu spoločnosť Hrhovských rybníkov – významné biotopové územie Slovenska. **3 body**
2. Vypíšte z ukážky jedno slovo, ktoré vzniklo skladaním. **1 bod**
3. Vypíšte z ukážky jedno odborné slovo. **1 bod**
4. Stupňujte uvedené slová: *viac, najprírodnejšie.* **4 body**
5. Uveďte antonymá ku každému z daných slov: *vybudované, hojne, rekreácia.* **3 body**
6. Utvorte genitív množného čísla podčiarknutých substantív. **3 body**
7. Určte vid nasledovných slovies: *pozorovať, ponúkajú.* **2 body**
8. Určte slovný druh a gramatické kategórie daných slov: *dvadsiateho, žiab.* **10 bodov**
9. Vysvetlite uvedené frazeologické jednotky: *„byť pre niekoho Písmom svätým“, „hádzat perly sviniam“, „srdce mu padlo do nohavíc“.* **3 body**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

1. Definujte pojem vyučovacia metóda a vymenujte päť vyučovacích metód uplatňovaných v školskom literárno-vzdelávacom a literárno-výchovnom procese, podľa V. Oberta. Stručne charakterizujte dve z uvedených metód. **12 bodov**
2. Vysvetlite pojem komunikačná kompetencia a stručne opíšte jednotlivé oblasti komunikačných zručností žiakov, ktoré sa rozvíjajú na hodinách slovenského jazyka a literatúry. **8 bodov**
3. Vychádzajúc z odbornej literatúry, opíšte postup uplatňovaný pri príprave a úprave textu na prednes. **4 body**
4. Spresnite základné otázky a princípy, ktorými sa riadi recitátor pri príprave literárneho textu na umelecké stvárnenie pred publikom. **6 bodov**